

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5.

Tilleggsspørsmål nr.

Emne: Vassbering.Oppskr. av: Wilh. Koalheim f. 1877
(adresse):

Fylke: Sogn og Fjordane.

Herad: N. Vossig, S. Vossig. Selje.

Bygdelag:

Gard:

G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskriften er etter eiga røynsle. Røynsle og sjølverge.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Var det henn stiltt veg til bygda, var ei en
ei høgde eller ei i brar hand. Men
var det lang veg, eller det skulle
haust flere vender, mytta ene
vassle, eit slag bereter. Og ditt
fanst med på brar gard - i brar
heim.

Kulde på hæt hundane
av øvst ryggen, fall
salis godt til kroppen.
Einaste hjunde form.
Vær mytta enno. Oppa
til å bera mjølk til sam-
lestasjonen før meiri-
hilen. Taus eller jåmlende og
jåmkurkan.

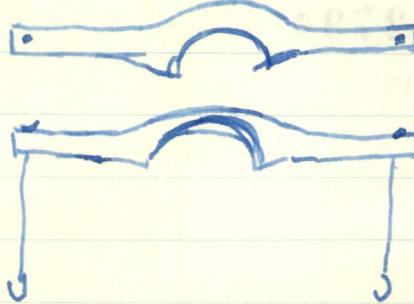
Trekatter var einaste til
1880. Sidan kom si uklyttene.

Tvo om same kare ikjent.
»Drog« (tilleggsspørsmål) ikjent.

3. Påski - ikjent

4. Kvinnearbeid, men karane hjelpt
til nad des rågnt på.

5. Er høyt framleis mange stader.

2

6. Høgning i høye nytta, for været
langt til vateret er det ikke her
i høgning, heller ikke står huskaper.
7. Drønge langt inni vater i høgning,
men slett ikke alle. Disfører ofte
hera vater, og hera ut.

Ei eiga form for høgning far
vater og mijålk i Valda!

2794

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emne nr 5:

Vassbering

Tillegg, var på skrav 10/2 1949.

Den teknika og gav (sau fig 1) er ikke rett i dette høve. Det var et mistak. Og dette det opp etter minneet, og minnes galt, gis eg ikke føl.

No har eg tala med fleire eldre menniske i Valda. Det er to slag beregning her.

1. Berreget over hirdane, salis aukva at det fell godt til hirdane og halsen. Det er dette eg hjemme himmelfris. Selje og Vågstrand, og nærmest heile Nordland. Før eg har aldri sett nr. 2 på eg kom til Valda.

2. Det samme daasen nennen, men aldri med berreget hvers over bryggen, men over innslidet, reiser alle eg har tala med. Sjå fotografi'et. Denne "hissa" er aukva av ein gammal mann i "Gjesta" nett til denne kvinnen som er døpus. No har bare 15 kg. mykk på sida munnen ein gang, reiser ho. - Alle slake truet er krev på midten og utsvinga på midten var magen. Det jankeude trekt som de teknas (på Falckemuseet) er ubijnt i Valda. Som de se en fotogr. ligg truet so langt

nede som det er naturlig å halde krokene med hundene, ellers vilde hattene slengja att og fram. denne typen - med hvid lærreim over hordane er den lyste, seier dei; når ein skal gå lange vegar med ryggen.

Men nol er også mykje mytta i Valda, Sūme seier at nr. 2 er imført fra Øster, der denne er meir i bruk, og at nr. 1 er den vanlege i Valda. Men ein mann på 94 år seier at hæ typene har vore mytta i Valda so lenge han minnest.

^{G. Valda,}
Namnet: Her kallas du hæ formene hirse, (eller beretie, seier Sūme, men det er vel hinc ei paikkaris).

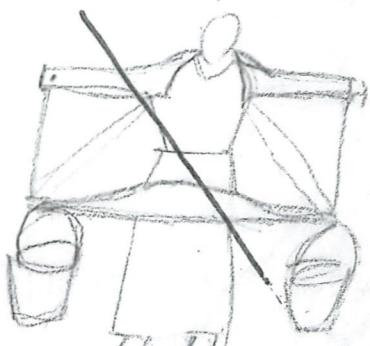
I mi dialekt (Vägsjö - Selje) var det kalla vassle (våssræls), og hinc type nr. 1 (trukket over hordane).

Eit øk er i mi dialekt hinc eit litterat ord. Vi har ein øke (åkə). ð: eit trukket over ei där eller little fra å hinda saman fjälene. Og so vertet øke seg fram (= øke seg fram). Ein sele skulle durrmas hinc godt med type nr. 2. Far i ein sele med det alltid vera hinc rimir. Kanskje er så nr. 2. eldt, og umanns imført på beretie over skuldrene.

With. Krallum

2970

2971

3
N

Västra fig. 1

nr. 2794.

Västra Folkmuseum

Ljummo

Herr lektor Wilhelm Kvalheim

Volda.

Mange takk for svarene.

Med hensyn til en opplysning og tegning i svaret på emne 5 Vannbæring vil vi få lov til å be Dem om flere opplysninger. De opplyser om en egen form for bæretreet for vann og melk i Volda og tågger det opp for oss. Deres sjisse er gjengitt som fig.1.

Det ser ut til at et alminnelig vassåk er forsynt med et spendetree rett ovenfor vassbåndkrokene. Etter Deres tegning ser spendetreet ut som en vanlig bæreåk, forholdsvis bredt i midten.

Volda ligger syd for et lite område i Sunnmøre hvor en type av bæreredskaper er i bruk som ellers ikke blir nyttet i Norge. Det er derfor meget om å gjøre å få vite så meget som mulig om det. Vi har bare fått 7 opplysninger fra Sunnmøre og da er det ikke noe bæretre men en bærerem med et spendetree over brystet eller magen så som også tegningen av det eneste redskap vi har på Norsk Folkemuseum viser. Redskapet blir kalt på flere steder for "hisse", et ord som Ivar Aasen forklarer slik: "Aag at bære Byrder med, dønnet av et Læderbaand over Skuldrene og et Spendetree tvært over Brystet." Våre svar fra Sunnmøre, eksemplaret fra Museet og Ivar Aasen stemmer helt sammen.

Vi ber Dem om å svare på følgende spørsmål :

- 1) Hva heter redskapet (hisse, bringetre, herdetre, vassele) ?
  - 2) Blir det brukt alminnelig i Volda og vet en andre steder hvor det blir nyttet ?
  - 3) Er det alminnelig at den øvre delen, det egentlige bæreredskap, er et bæreåk, eller består den øvre delen for det meste av et lærband ?
  - 4) Er formen for spendetreet alminnelig slik som det er tegnet av Dem ?
~~Motsvare~~
  - 5) Motsvarer i Deres dialekt ordet "sele" bedre til et slik bånd eller en rem enn til et bæretre ? Kan en kalte en bærerem for et åk ? ~~Motikkene~~
Hva forskjell er i dialekten mellom begrepene "sele" og "åk" ?
- Da emnet Vannbæring blir bearbeidet nettopp nå vil vi være takknemmelige for å få svar så snart det kan høve for Dem.

For Norsk Etnologisk Gransking
arbeidstid

Vedlagt fotografier. L.A.